

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 23 2 ● 2024

Aanspoelsel

● Paddentrap in trottoirkolk. Foto: Geert Timmermans.

Paddentrappen

Zaterdag 17 februari 2024 zijn de 34 trottoirkolken in de stoep van de Flevoparkweg in Amsterdam voorzien van paddentrappen. Bij de voorjaarstrek van gewone pad (*Bufo bufo*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) van de Zeeburgerdijk, waar ze overwinteren, naar het voortplantingswater moeten deze amfibieën de Flevoparkweg oversteken. Naast het gevaar om platgereden te worden, verdwijnen er ook veel exemplaren in de put. Gedurende de trek worden door buurtbewoners padden en watersalamanders overgezet maar werden ook de trottoirkolken gecontroleerd op 'put-slachtoffers'. De trek vindt 's avonds en 's nachts plaats en vooral als het warmer is dan 8 °C en het regent. De stoep-

rand in de straat, is een lastige en moeilijk te nemen barrière. Padden en salamanders lopen langs de stoepwand op zoek naar een makkelijker doorgang, bijvoorbeeld via de hoger gelegen verkeersdrempels. Maar ze komen onderweg ook trottoirkolken tegen en vallen daarin. Niet alleen tijdens de paddentrek, maar ook gedurende de rest van het jaar vallen kikkers, padden en salamanders maar ook muizen in kolken, en ze kunnen er dan niet op eigen kracht uitkomen. Dit gaat om honderdduizenden volwassen amfibieën per jaar en een veelvoud aan jonge amfibieën. TBS-SVA Groep (een bedrijf dat zich onder andere bezighoudt met het ontwikkelen en produceren van kolken) heeft samen met RAVON een oplossing bedacht voor dit probleem. De

paddentrap gemaakt van gerecyclede grondstoffen is een simpele oplossing om ervoor te zorgen dat padden, kikkers en salamanders weer zelf veilig uit de trottoirkolken kunnen klimmen. Het is een speciaal vormgegeven hoekprofiel dat in de hoek van de trottoirkolk gemonteerd wordt en voldoet aan de twee belangrijkste randvoorwaarden: ze zijn bestand tegen kolkenreiniging en kolkenzuigers en ze tasten de waterafvoerende capaciteit niet aan. In onderzoek van RAVON scoort de kikker- en paddentrap bijzonder goed. Meer dan 90% van de amfibieën blijkt in staat om binnen 24 uur zelfstandig via deze trap uit de trottoirkolk te klimmen. Door de specifieke vormgeving van de deksel van straatkolken (deze liggen plat in de goot) is in tegenstelling tot de trottoirkolk (deze is onderdeel van de stoepwand) op dit moment nog geen oplossing voor handen. De gemeente Amsterdam is op dit moment aan het onderzoeken op welke locaties er nog meer paddentrek wordt waargenomen en waar trottoirkolken kunnen worden voorzien van deze paddentrapjes.

Voor meer info over paddentrappen zie: <https://youtu.be/kC0YVp00YWQ> en <https://www.ravon.nl/straatkolken>. Geert Timmermans & Koen Wonders

Oproep Nachtzwaluw telling

De nachtzwaluw is als broedvogel in ons land de laatste tien jaar voorzichtig uit een dal aan het krabbelen. Zandgronden als onze duinen zijn daarbij vanouds geschikt biotoop, maar veel plekken waar de soort aan het begin van de vorige eeuw broedde zijn nog niet opnieuw bezet. Omdat het een soort is die je niet snel treft als je er niet speciaal naar zoekt, en veel duingebieden ook nog eens na zonsondergang voor publiek gesloten zijn, willen we middels een extra telling zicht krijgen op de aanwezigheid van deze bijzondere vogel. Ook de terreinbeheerders zijn hier zeer in geïnteresseerd! We hebben in 2019 en 2021 al eens met ruim vijftig tellers

een simultaantelling in de duinen uitgevoerd, van Zeeland tot aan Schiermonnikoog. In 2024 is het tussen 19 en 23 juni volle maan en willen we iedereen één avond laten prikken (afhankelijk van het weer en de eigen agenda's) waarop we op zoek gaan naar het snorrende geluid van deze vogel. De telling duurt ongeveer vanaf zonsondergang tot middernacht, waarbij je meestal met zijn tweeën een met ons afgesproken gebied met de fietst doorkruist. Voor toestemming van de terreinbeheerders wordt gezorgd. Lijkt dit je wat, stuur dan een mail aan wim.de.groot@kpnmail.nl, ook als je al eerder hebt meegedaan, en vermeld daarin je naam/namen en welk gebied je voorkeur heeft. Dan ontvang je nadere details over de telling.

Herstel veenmosrietland Eilandspolder-Oost

Veenmosrietland is een zeldzaam habitatype dat slecht tegen een te hoge stikstofneerslag kan. In Eilandspolder-Oost is dit type in dertien jaar tijd vertienvoudigd. Dit terwijl de stikstofneerslag honderd procent te hoog ligt. Dat lijkt een tegenstelling, maar dat is het niet. In de Oostelijke Eilandspolder is de afgelopen jaren schijnbaar iets bijzonders gebeurd. Uit het laatste Natura 2000-beheerplan bleek dat er 0,21 hectare veenmosrietland aanwezig is. Recent is dit weer uitgegroeid tot 2,3 hectare, een opmerkelijke toename gezien de grote gevoeligheid van dit habitatype voor stikstofneerslag. Veenmosrietland heeft vooral last van de zure neerslag van ammoniak. Zodra de jaarlijkse stikstofneerslag een kritische waarde van 7 kilogram (500 mol) per hectare overschrijdt, is de kans groot dat de kwaliteit gaat afnemen. De huidige jaarlijkse stikstofneerslag in de Eilandspolder is zo'n 15 kilogram (1072 mol) per hectare. Het opvallende is nu dat de hoeveelheid veenmosrietland toch is vertienvoudigd, ondanks het feit dat de kritische waarde stikstofneerslag met zo'n honderd procent wordt overschreden. Een van de verkla-

ringen is dat door plagmaatregelen en het uitvoeren van goed beheer door de beheerder en een grote groep vrijwilligers vanaf 2009 het is gelukt om het veenmosrietland gedeeltelijk te herstellen. Verspreid door de Eilandspolder komt nu op 26 plekken veenmosrietland voor, veelal op de uiteinden van de percelen. Door het grotere oppervlak aan veenmosrietland zijn ook de aantallen rietorchis, welriekende nachtorchis, ronde zonnedauw, veenmosvuurzwammetje en broos vuurzwammetje aanzienlijk toegenomen. Op één plek in de Eilandspolder heeft zich inmiddels gewone dophei gevestigd; de kans is groot dat hier in de toekomst een heideveldje zal ontstaan.

Bron: Nature Today, bericht van Arnout Jan Rossenaar en Ron van 't Veer, 9-2-2024

Wasbeerhond

Op 11 februari 2024 werd op de Joodse begraafplaats in het Flevo-park (Amsterdam) door Channa Kistemaker een dode wasbeerhond (*Nyctereutes procyonoides*) gevonden. Het dier was al eerder op de begraafplaats (8 augustus 2023) vastgelegd met een wildcamera. Hoe de wasbeerhond aan zijn einde is gekomen is tot op heden onbekend en gezien de staat van ontbinding is daar ook geen verder onderzoek naar gedaan. De schedel is verzameld en ondergebracht in de wetenschappelijke collectie van het Natuurhistorische Museum in Rotterdam. Anders dan de naam dat doet suggereren, is de wasbeerhond (een hondachtige) niet verwant aan de wasbeer (*Procyon lotor*). Beide soorten zijn in de vorige eeuw voor hun pels en de jacht in Europa ingevoerd en verwilderd. De wasbeer is een middelgroot roofdier dat van nature voorkomt in Noord-Amerika en het oorspronkelijke leefgebied van de wasbeerhond ligt in Oost-Azië. Sinds 2017 staan zowel de wasbeerhond als de wasbeer op de lijst van invasieve exoten die

● Dode wasbeerhond.
Foto: Atze van der Goot.

zorgwekkend zijn voor de Europese Unie.

De wasbeerhond leeft in monogame paren of in kleine familiegroepjes met de jongen van het vorige nest. De wasbeerhond foerageert bij voorkeur langs oevers en eet zowel dierlijk als plantaardig voedsel. Ze kunnen klimmen en zeer goed zwemmen. Paren verdedigen hun territorium en individuele exemplaren kunnen zeer grote afstanden afleggen tot soms wel 500 km. De wasbeerhond is vanwege zijn verborgen levenswijze moeilijk waar te nemen. De eerste waarneming van een wasbeerhond in Nederland dateert van 1981 in Limburg en sindsdien verspreidt het dier zich vanuit het oosten van Nederland verder over ons land. In Noord-Holland zijn tot nu toe negen waarnemingen gedaan (bron NDFF). Veelal zijn dit verkeersslachtoffers. Of de waarnemingen alleen om zwerfers gaan of om voorplanting, is onbekend. Wasbeerhonden kunnen per worp 2-19 welpen baren.

Geert Timmermans & Stijn Nollen